

LIETUVOS VERSLO
KONFEDERACIJA

infobalt
L I E T U V A

TELE2

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11, Vilnius

2020-09-15

Kopija:

Lietuvos Respublikos Prezidento kancelijai
S. Daukanto a. 3, Vilnius

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Gedimino pr. 17, Vilnius

SIUNČIAMA EL. PAŠTU LRVKANCELIARIJA@LRV.LT,
KANCELIARIJA@PREZIDENTAS.LT, SUMIN@SUMIN.LT

DĖL VALSTYBINIO KRITINIO RYŠIO TINKLO SUKŪRIMO

Mes, žemiau pasirašę elektroninių ryšių operatoriai, Asociacija INFOBALT, Lietuvos verslo konfederacija (LVK), Asociacija Investors' Forum teikiame savo poziciją dėl Valstybinio kritinio ryšio tinklo (toliau – VKRT) sukūrimo.

2020 m. rugsėjo 16 d. 13 val. numatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės pasitarimas VKRT sukūrimo klausimu. Šio klausimo medžiagą sudaro Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos (toliau – Susisiekimo ministerija) raštas, prezentacija, analizuojanti esamą situaciją bei siūlanti naująjį VKRT modelį (toliau – Prezentacija) bei Vyriausybės protokolinis sprendimas, kuriuo siūloma:

1. Pritarti, kad būtų kuriamas VKRT pagal pristatytą hibridinio VKRT modelio alternatyvą.
2. Pavesti Susisiekimo ministerijai ir Vidaus reikalų ministerijai įgyvendinti VKRT sukūrimo priemonių planą jame nustatytais terminais.
3. Pavesti Vidaus reikalų ministerijai iki 2020 m. spalio 20 d. kreiptis į Ryšių reguliavimo tarnybą dėl 2x15 MHz dažnių ruožo iš 700 MHz dažnių juostos (703–713 MHz ir 758–768 MHz) ir 3.5 GHz dažnių ruože esančios 100 MHz pločio juostos rezervavimo VKRT reikmėms.

Mes, žemiau pasirašę esame sunerimę ne tik dėl siūlomo VKRT modelio, tačiau ir šio modelio įtakos Lietuvos ekonomikai, elektroninių ryšių infrastruktūros plėtrai, o būtent 5G ryšio technologijos greitesniam išvystymui šalyje bei bendrai investicinei aplinkai.

Susisiekimo ministerija savo rašte nurodo „*Susisiekimo ministerija, įgyvendindama 2020 m. kovo 30 d. vykusio Vyriausybės neformalaus pasitarimo sprendimus dėl kritinio ryšio sistemų konsolidavimo, teikia Vyriausybei VKRT sukūrimo analizę ir siūlymus, priemonių planą, reikiamų teisės aktų pakeitimų sąrašą ir bendro VKRT sukūrimo modelį. Informuojame, kad Susisiekimo ministerija, vykdydama minėto pasitarimo sprendimus, iš valstybės institucijų ir joms pavaldžių įstaigų, tarnybų ir valstybės įmonių, taip pat Lietuvos savivaldybių, surinko informaciją apie jų valdomus ir naudojamus radijo ryšio tinklus ir (ar) paslaugas, reikalingą VKRT modeliui sukurti, ją apibendrino ir pateikė iš kompetentingų Krašto apsaugos ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos atstovų ir Susisiekimo ministerijos ir šioms ministerijoms pavaldžių įstaigų ir įmonių sudarytai darbo grupei. Darbo grupė pasitarimų metu apsvarstė galimus VKRT diegimo modelius, pritarė VKRT diegimo hibridiniam modeliui, kuris numato, kad valstybės kontroliuojamas*

operatorius stato nuosavą 700 MHz dažnių ruošę veikiantį LTE tinklą, o rezervavimui panaudojami privačių judriojo ryšio operatorių tinklai.

Atsižvelgiant į planuojamą įrenginių kiekį, kuris veiks VKRT ir numatomą rezervuoti radijo dažnių kiekį, turime pagrįstų įtarimų, kad valstybė tokiais veiksmais siekia sukurti ketvirtąjį – valstybinį mobiliojo ryšio operatorių – Lietuvos radijo ir televizijos centras.

Mes, žemiau pasirašę kategoriškai pasisakome prieš valstybinio operatoriaus sukūrimą.

Visi žinome, kad Lietuva pagrįstai didžiuojasi išskirtiniais telekomunikacijų rinkos pasiekimais. Šiuo metu Lietuvoje, remiantis Europos komisijos „2019 m. skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės indeksas (DESI) ataskaita“¹, pasiektas vienas didžiausių 4G ryšio aprėpties lygių, Lietuvos rezultatai gerokai viršija ES vidurkį (12 vieta ES). Taip pat Lietuva patenka tarp didžiausių mobiliojo ryšio greitaveiką turinčių šalių ES ir Pasaulyje (5 vieta ES, 22 vieta Pasaulyje pagal SpeedTest Global Index July 2020 ataskaitą²). Europoje pagal šviesolaidžio namams (*Fibre To The Premises*) tankumą Lietuva užima antrąją vietą, o pasaulyje – tryliktąją (<https://www.fomsn.com/market-research/sobhana/asian-countries-lead-the-ftth-fttb-global-ranking/>); teikiame vienas geriausių pasaulyje viešąsias bevielio interneto (*Wi-Fi*) paslaugas; užtikriname vartotojams vienas geriausių Europos Sąjungoje judriojo ryšio paslaugų kainas, ypač lyginant paslaugų kainas ir kokybės santykį.

Šiuos pasiekimus užtikrinti padėjo konkurencija - telekomunikacijų rinka šiandien neretai įvardijama kaip konkurencingiausia Lietuvoje. Analogiškai skaidrumo ir efektyvios konkurencijos tikimės diegiant ir naujos kartos 5G tinklus.

Mes, žemiau pasirašę judriojo ryšio operatoriai, aktyviai ruošiamės diegti naujos kartos 5G tinklus, tam reikalingos itin didelės investicijos (jos bus gerokai didesnės lyginant su istoriškai jau įdiegtais 3G ir 4G tinklais dėl būtinybės tankinti bazinių stočių skaičių). 5G ryšio plėtros sėkmė Lietuvoje priklausys nuo sutelktų ir koordinuotų valstybės institucijų ir rinkos dalyvių (operatorių) pastangų bei palaikymo.

Būtent šiuo tikslu Susisiekimo ministerijos kanclerio 2019 m. kovo 12 d. potvarkiu Nr. 4-7 „Dėl darbo grupės sudarymo“ buvo sudaryta darbo grupė Lietuvos 5G ryšio plėtros gairių projektui parengti bei 2020-06-03 Vyriausybė patvirtino Susisiekimo ministerijos inicijuotas Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gaires. Jų tikslas – užtikrinti laipsnišką ir kontroliuojamą 5G ryšio plėtrą, sudarant efektyvią teisinę bei investicinę aplinką Lietuvoje.³

¹ DESI ataskaita: <https://ivpk.lrv.lt/uploads/ivpk/documents/files/DESI2019LANGLithuania.pdf>

² SpeedTest Global Index July 2020 ataskaita: <https://www.speedtest.net/global-index>

³ <https://lrv.lt/lt/naujienos/lietuvoje-patvirtintos-5g-ryσιο-pletros-gaires-2020-2025-m>

Priešingai, šiuo Susisiekimo ministerijos pasiūlymu dėl VKRT sukūrimo, yra pažeidžiami efektyvios teisinės bei investicinės aplinkos principai, pažeidžiami sąžiningos konkurencijos principai bei proteguojamas valstybės kontroliuojamas operatorius.

Įvertinus Prezantacijoje pateiktus investicijų skaičius (43 mln. eurų), neabejotinai galime teigti, kad tokio tinklo sukūrimas ir palaikymas valstybei kainuos 4-5 kartus brangiau nei tuo atveju, jei kritinio tinklo infrastruktūrą sukurtų bei paslaugas teiktų jau veikiantys Lietuvos operatoriai.

Pažymėtina, kad judriojo ryšio operatoriai, siekdami pasiūlyti savo kaip elektroninių ryšių paslaugų tinklą ir paslaugų ekspertų pagalbą ne kartą kreipėsi į Susisiekimo ministeriją, 2020-06-16 išsiuntė dokumentą „Pasiūlymas dėl optimalių Valstybinio plačiajuosčio kritinio ryšio tinklo steigimo scenarijų“, pasidalino 2018 m. *Analysys Mason AS* ruošta studija. Tačiau į darbo grupę buvo įtrauktas ir medžiagą ekspertiniame lygmenyje ruošė tik valstybės kontroliuojamas operatorius – Lietuvos radijo ir televizijos centras. Nei į vieną judriojo ryšio operatorių pasiūlymą, idėją nebuvo atsižvelgta, operatoriai nebuvo pakviesti diskusijai, siekiant įvertinti koks modelis būtų naudingiausias Lietuvos valstybei.

Pažymėtina, kad dar 2016 metais Vidaus reikalų ministerija ėmėsi iniciatyvų modernizuoti skaitmeninio mobiliojo radijo ryšio tinklą (SMRRT) bei suteikti jam valstybinį statusą. Turėdami pagrįstų įtarimų, kad valstybė tokiais veiksmais siekia sukurti ketvirtąjį – valstybinį - mobiliojo ryšio operatorių ir tokiu būdu galimai neefektyviai panaudoti Europinį finansavimą bei iškreipti konkurenciją, judriojo ryšio operatoriai tuomet kreipėsi į Vidaus reikalų ministeriją, siūlydami savo patirtį bei žinias, kadangi turėjo informacijos, jog į diskusijas įtraukiamas tik Lietuvos radijo ir televizijos centras.

Efektyvių diskusijų pasekoje buvo nutarta, kad dalis 700 MHz dažnių juostos Vidaus reikalų ministerijai gali būti rezervuota tik po 2025 metų, o iki to laiko judriojo ryšio operatoriai 700 MHz dažnių juostą pilnai galėtų išnaudoti naujos kartos 5G tinklų vystymui ir sėkmingam Vyriausybės patvirtintų Susisiekimo ministerijos inicijuotų Lietuvos Respublikos penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020–2025 m. gairėse keliamų tikslų įgyvendinimui.

Primename, kad 700 MHz ir 3.5 GHz dažnių juostos yra pagrindinės 5G technologijai pritaikytos dažnių juostos.

Tuo tarpu šio Vyriausybės protokolinio sprendimo trečiajame punkte siūloma VKRT reikmėms rezervuoti net du 5G technologijai skirtus dažnių ruožus, t.y. 2x15 MHz dažnių ruožo iš 700 MHz dažnių juostos (703–713 MHz ir 758–768 MHz) ir 3.5 GHz dažnių ruože esančios 100 MHz pločio juostos. Toks pasiūlymas suponuoja ne tik tai, kad valstybė neefektyviai išnaudos ypatingai svarbų resursą – dažnius, nes pavyzdžiui, 2x15 MHz pločio juosta iš 700 MHz dažnių ruožo ir 100 MHz pločio juosta iš 3.5 GHz dažnių ruožo planuojama skirti 11.700 (+ 11.300 potencialas iš kitų institucijų) VKRT įrenginių, kai tuo tarpu netgi mažesnio pločio dažnių ruožą judriojo ryšio operatoriai išnaudoja

teikdami paslaugas vidutiniškai virš 1 mln. vartotojų kiekvienas. Taigi, oks neefektyvus 700 MHz ir 3,5 GHz radijo dažnių juostų panaudojimas VKRT kūrimui stipriai pakenks naujos kartos 5G tinklų vystymuisi ir plėtrai Lietuvoje, tai nulems žymių Lietuvos technologinį atsilikimą bei investicijų sumažėjimą.

Taip pat analizuojant kitų Europos šalių planus dėl radijo spektro skyrimo analogiškiems VKRT tinklams matyti, kad didžioji dauguma šalių pasirenką kelią, kai radijo spektras analogiškiems VKRT tinklams gali būti skiriamas iš apsauginių 700 MHz juostų.

Taip pat verta paminėti, kad kuriant VKRT tinklą ar specializuotus žinybinius tinklus, galima tai daryti dedikuotose dažnių juostose. Šiuo metu VKRT reikmėms VRM skirta 380–385 MHz / 390–395 MHz radijo dažnių juosta, kuri galėtų būti ir toliau naudojama pagal tokią paskirtį.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, prašome Vyriausybės nepritarti VKRT sukūrimo modeliui, inicijuoti platesnes diskusijas, įtraukiant judriojo ryšio operatorius, VKRT būtinos įrangos tiekėjus/gamintojus, kitus ekspertus, ir tik tuomet, kai bus išsamiai išnagrinėti visi galimi modeliai, priimti racionalius ir subalansuotus sprendimus.

Pridedama:

1. 2020-06-16 „Pasiūlymas dėl optimalių Valstybinio plačiajuosčio kritinio ryšio tinklo steigimo scenarijų“;
2. Išrašas iš 2018 m. Analysys Mason AS studijos.

Asociacijos INFOBALT direktorius

Mindaugas Ubartas

Lietuvos verslo konfederacijos prezidentas

Andrius Romanovskis

Asociacijos Investors' Forum vykdomoji direktorė

Rūta Skyrienė

UAB „Bitė Lietuva“ vykduojantis direktoriaus

Pranas Kuisys

UAB „Tele2“ Strategijos ir plėtos direktorius

Tadas Bukauskas

Telia Lietuva, AB vadovas

Dan Strömberg